

vanart. *Gossen är mycket vanartig, men vi skole hoppas, att han b-r sig.* — *Syn.* Se *Förbättra sig.* — *b)* (teol.) Ångra sina synder och med tron omfatta nåden i Christo. — *B-s*, v. d. Blifva bättre. Brukas isynnerhet om sjuka. *Han b-s ögonskenligen. Hans helsa b-s med hvar dag.* — *Syn.* Se *Förbättras.*

BÄTTRE, a. 1. Kompar. af *God.* 1) (vid jemförelse) Mera god, mera duglig, frisk, nyttig, tjenlig, &c.; förträffligare. *Den här kakan är b., än den der.* — *Han vill vara b. än andra. Att hafva ett godt samvete är b. än guld. Det är b. att tåga, än illa tala.* Brukas ofta i denna mening absolut, t. ex.: *Den sjuke är, blir b., hans helsa återkommer, sjukdomen aftager. Han visste intet b.,* han förstod icke att göra eller tala på bättre sätt. *Blifva allt b. och b.,* tilltaga i godhet, duglighet, o. s. v.; äfv. (iron.) allt mer och mer förvärras; blifva allt mera vidrig, olycklig, löjlig, o. s. v. — 2) (utan bestämd jemförelse) Som öfverträffar mängden; god, duglig, tjenlig, nyttig. *Varor af b. beskaffenhet äro merendels låtta att afyttra. En b. karl, ett b. fruntimmer,* som befinner sig i bättre omständigheter och anses äga mer bildning än mängden. I samma mening brukas äfv. *B. folk, B. mans barn. Der fins både b. och sämre.* — *Adv.* På bättre sätt, vis; i gynnsammare, lyckligare läge, tillstånd. *Han skrifver b. än alla de andra. Jag mår b. i dag. Här befinner jag mig b. än der. Han vill förstå allting b.,* vill vara klokare än andra. *Så mycket b., dess b.,* ännu bättre, t. ex.: *Kan du komma tidigt, så är det så mycket b. Det skadar icke att få uppmantran: arbetet går då så mycket b., dess b. Ju förr, dess b. — B. upp,* ännu bättre, förträffligare, t. ex.: *Delta vin är godt, men rhenskt är ändå b. upp. B. upp har jag sett.*

BÄTTRING, f. 2. 1) (i allmänhet) Öfvergång ifrån ett dåligt tillstånd till ett bättre. Brukas mest i fråga om sjuka. *Ändligen har b. inställt sig i hans sjukdom.* — *Syn.* *Förbättring.* — 2) a) (i moralisk mening) Själens förbättring; öfvergifvande af fel, last, vanart. *B. är sällan att hoppas af den, som af naturen är böjd för det onda. Han är mycket lätsinnig och tanklös, men vi skole hoppas b. med tiden. Göra b.,* bättra sig. *Göra bot och b.,* se *Bot.* — *Syn.* *Förbättring.* — b) (teol.) c) Sinnesbeskaffenheten hos den menniska, som ångra sina synder och med tron omfattar nåden i Christo. — *β)* (uti inskränkt mening) Sinnesbeskaffenheten hos den menniska, som ångra sina synder.

BÄTTRINGSMEDEL, n. 3. Medel till bättring (i moralisk och teologisk mening).

BÄTTRINGSSTRÄFF, n. 3. Straff, som åsytar eller bereder den straffades andeliga förbättring.

BÄTTRINGSTANKAR, m. 2. pl. (i kyrklig stil) Tankar på att göra bättring.

BÄTTRINGSVÅG, m. 2. sing. *Vara på b-en,* under tillfrisknande.

BÖCKLING, m. 2. Rökt vassbuk, sill eller ströming.

BÖDEL, m. 2. pl. *bödlar.* (af fornordiska ordet *Bödla*, pina) Person, hvars befattning är att verkställa kroppss- eller dödsstraff, äfvensom (i vissa länder ännu) att martera dem, som skola tvingas till bekännelse. — *Syn.* *Skarprättare, Mästerman.* — 2) (fig.) Grym menniska. — 3) (nat. hist.) Gammal benämning på Spanska flugan.

Anm. I äldre tider gjordes emellan *Bödel* och *Skarprättare* den skillnad, att den förre verk-

ställde vanärande, men den sednare icke vanärande straff.

BÖDELSDRÄNG ell. **BÖDELSKNEKT**, m. 2. Bödels eller skarprättarens medhjelpare.

BÖDELSSVÄRD, n. 3. Skarpslipadt svärd med bred klinga, som af skarprättare fordom begagnades vid afrättning.

BÖDELSYXA, f. 1. Bila, större än en vanlig, som af skarprättare begagnas vid halshuggningar.

BÖFFEL, m. 2. pl. *böfflar.* (krigshist.) Fordom bruklig benämning på vissa slags kanoner.

BÖFVEL, m. 2. pl. *böfvar.* Brukas i svordomar, med samma betydelse som *Djefvul. Det var b-n! Hvad b-n är det för slag? Det kan väl b-n bli klok derpå.* Brukas af somliga, hvilka derigenom tro sig svärja på ett mera hyfsadt sätt, och ofta nästan skämtvis.

Anm. Ordet torde kunna anses som en förvrängning af *Bödel.*

BÖGEL, se *Bygel.*

BÖJA, v. a. 2. 1) Förändra en kropps figur sålunda, att dess yta på någondera sidan mer eller mindre krökes inåt, utan att delarnes sammanhang derigenom upphäfves. *B. en gren, en qvist. B. en bandkrist till ett tunnband. B. armen. B. knäet, då man går. Den tunga bördan böjer hans rygg, hans kropp. B. knä, falla på knä. — B. äf, se *Afböja.* B. något efter ett annat, så att det antager samma form, krökning. *B. främ, främåt,* böja något så, att det kommer längre fram. *B. ihop, i'n, ned,* se *Hoppböja*, &c. *B. om, omkräng,* se *Kringböja.* *B. på något,* hålla på att böja något. *B. på',* böja mer eller hårdare. *B. tillbaka, tillsammans, undan,* se *Tillbakaböja, Sammanböja, Undanböja.* *B. upp, út, öfver,* se *Uppböja*, &c. — *Syn.* *Bända, Kröka.* — 2) *Luta. B. hufvudet.* Neutralt säges äfv.: *B. på hufvudet,* hvarmed då förstås en lindrigare lutning, något mer än en nickning, och ofta såsom tecken till helsning eller bifall. *Figurigen* säges: *Sorg, bekymmer, lidanden* o. s. v. *hafva böjt hans hufvud,* gjort honom nedslagen. — *Syn.* Se *Luta.* — 3) (fig.) a) *Nedtrycka, modfälla, göra nedslagen. Alderdomens börd, ären, sorg och lidanden hafva böjt honom. Låta b. sig af olyckan.* — *Syn.* Se *Nedtrycka.* — b) *Bevaka, öfvertala, genom lämpa förmå. B. någon till medlidande, till eftergift. B. någon till lydnad. B. ens sinne till det goda. Låta b. sig, låta rätta sig, vara lydiga, läraktiga.* — *Syn.* Se *Förmå.* — 4) (gram.) Gifva ett ord förändrad form, för att derigenom beteckna någon modifikation af dess begrepp. *B. ett ord. Låta b. sig, kunna höjas.* — *Syn.* (för nominer) *Deklinera.* (för verber) *Konjugera.* — 5) *B. rösten,* öfvergå från en ton till en annan. *Lått kunna b. sin röst.* — 6) (tridk.) *B. hästen,* genom handens starkare tryckning på ena stångtygeln vända hästens hufvud åt den sidan. — *B. sig, v. r. 1)* (om menniskor) *Kröka öfra delen af kroppen, då man står eller sitter (icke i liggande ställning). B. sig under bördan, under oket. (Fig.) B. sig under oket,* låligt underkasta sig tvång och trældom. *B. sig i stoflet för någon,* betyga någon sin underdåniga vördnad; äfv. helt och hållet underkasta sig ens godtycke, makt, välde. *B. sig efter något, luta sig ned,* för att upptaga något. (Fig.) *B. sig efter någon, efter någons vilja, etc., lämpa, rätta, foga sig derefter. B. sig främ, främåt, ned, tillbaka, undan, út, kröka, luta sig fram, o. s. v. B. sig öfver någon, luta sig öfver.* — 2) (om liflösa ting) *Krökas till följe af**